

К. С. Давидова
магістрант ННІ педагогіки
(Магістратура 8.18010020 "Управління
навчальним закладом "Житомирського державного
університету імені Івана Франка, м. Житомир)
e-mail: vasiliska20@ukr.net

Значення наукових підходів для управління ДНЗ

В статті розкрито різноманітні наукові підходи в управлінні дошкільним навчальним закладом а також здійснено їх теоретичне обґрунтування. Розкрита тема оптимізації обробки інформації в процесі управління ДНЗ. Введено поняття дошкільного навчального закладу в стадії розвитку та роз'яснено його суть. А також висвітлено основні аспекти для успішного розвитку ДНЗ.

Актуальність теми дослідження зумовлена модернізацією системи дошкільної освіти, підбором нових наукових підходів та методів управління розвитком ДНЗ. Суспільно-політичні зміни в Україні висвітили нові завдання і проблеми перед системою освіти, і модернізація освіти набуває нових реалій, оскільки від них значною мірою залежить цілісне відновлення змісту освіти, одержання молодшим поколінням нового досвіду, адекватного сучасним вимогам життя. Значну роль в освіті молоді відіграє дошкільне навчання та виховання. Тому на керівників ДНЗ покладено нелегкий обов'язок – управляти та скоординувати роботу педколективу на досягнення найкращих результатів в процесі навчання та виховання дітей дошкільного віку.

Мета статті: здійснити теоретичний аналіз наукових підходів в управлінні дошкільним навчальним закладом, розглянути основні наукові принципи, технології в світлі розвитку ринкових відносин, демократизації суспільства та стрімких змін у державі.

Завдання статті: обґрунтувати принципи наукового підходу в управлінні дошкільним навчальним закладом.

Виклад основного матеріалу. Дошкільна освіта – це виховна та навчальна діяльність, яка забезпечує різносторонній розвиток дошкільника відповідно до його здібностей, нахилів, індивідуальних особливостей, національно-культурних потреб держави і суспільства; формує, в залежності від віри, основні норми загальнолюдської моралі, дає знання про природу, людину, основи трудового виховання, екологічної культури.

Головною метою дошкільної освіти є створення сприятливих умов для особистісного становлення дітей, забезпечити збалансований розвиток дошкільників, формування життєвої компетентності; розвитку ціннісного ставлення до світу природи, культури, людей, до самих себе[1]

На сучасному етапі розвитку системи дошкільної освіти, педагог являється найвразливішим об'єктом впливу різних чинників управлінської системи. Тому, як зазначимо, що успішне функціонування та розвиток будь якого дошкільного навчального закладу залежить від ефективної діяльності

його керівника. Вважають, що успіх діяльності керівника залежить від його інтелекту та досвіду роботи.

Управляти ДНЗ – означає цілеспрямовано впливати на педагогічний колектив, а через нього – на освітній процес з метою досягнення максимальних результатів у процесі розвитку дітей дошкільного віку.

Управління – процес планування, організації, приведення в дію та контроль організації з тим, щоб досягти координації людських і матеріальних ресурсів, необхідних для ефективного досягнення завдань.

Непростий і багатогранний процес управління сучасним дошкільним навчальним закладом. До нього належить:

- доцільний вибір цілей та завдань;
- вивчення та аналіз досягнутого рівня освітньої діяльності;
- система раціонального планування та проектування розвитку перспективного педагогічного досвіду;
- виявлення та впровадження перспективного педагогічного досвіду, використання досягнень науки та практики щодо формування професійної компетентності педагогів;
- ефективного контролю за якістю освітнього процесу.

Від якості процесу управління, від досвіду та компетентності керівника залежить якість результату діяльності ДНЗ.

У сучасних умовах оновлення змісту освіти, визначення нових цілей, засобів, показників ефективності, результативності, якості діяльності ДНЗ, появи варіативних технологій та програм, у супроводі інноваційних процесів, інноватизації освітнього простору з однієї сторони, та неузгодженість між теоретичними висновками, практиками та нормативно-правовою базою, складних та мінливих умов зовнішнього оточення з другої сторони, керівнику треба бути ґрунтовно обізнаним у науці управління, соціально-психологічних аспектах управління колективом, науковій організації праці.

Ефективність управлінської діяльності керівника ДНЗ залежить від багатьох критеріїв, які сприяють переходу дошкільного навчального закладу з режиму функціонування в режим розвитку. К.Ю. Белая наголошує на таких чинниках[2]:

- наявність концепції та програми розвитку дошкільного закладу;
- моделювання освітнього процесу як системи, що допомагає саморозвитку особистості;
- впровадження в закладі інноваційної, експериментальної або дослідницької роботи;
- згуртованість колективу односторонців – дітей, педагогів, батьків;
- організація оптимальної системи внутрішнього садового контролю та самоврядування;
- система ефективної науково-методичної діяльності;
- матеріально-технічна база, розвивальне середовище, що забезпечують оптимальний розвиток дітей дошкільного віку;

- набір альтернативних освітніх послуг відповідно до інтересів дітей, запитів їх батьків, зміст яких обов'язково узгоджується з державною програмою.

Ми підтримуємо думку О.Кононко яка вважає, що дошкільний навчальний заклад можна вважати таким, що розвивається, якщо в ньому:

- «дитина реалізує своє право на індивідуальний розвиток відповідно до своїх потреб, задатків, можливостей;
- педагог може розвивати свої професійні й особистісні якості;
- керівник забезпечує успішну спільну діяльність дітей та педагогів;
- колектив працює у творчому пошуковому режимі;
- між усіма учасниками педагогічного процесу гуманні партнерські відносини;
- повага та довіра стають нормою життя членів колективу;
- педагог створює умови для переходу дитини з об'єкта в суб'єкт виховання, надає їй змогу бути самою собою, організовує різноманітні види розвивально-пізнавальної діяльності, створює умови для збереження здоров'я вихованців»[3].

За тлумаченням К.Крутії «метою розвитку ДНЗ в контексті управління якістю освіти є створення умов, які забезпечують оптимальний особистісний розвиток кожної дитини. Виходячи із сучасних позицій методології педагогіки, оптимальна побудова педагогічного процесу передбачає:

- реалізацію культурологічного, системно-структурного, комплексного, діяльнісного, полісуб'єктного, середовищного підходів;
- визначення перспектив у роботі з кадрами;
- реорганізацію системи освітнім закладом;
- своєчасний та якісний моніторинг результатів діяльності ДНЗ;
- удосконалення матеріально-технічної бази;
- зміцнення зв'язків із сім'єю, школою, громадськістю;
- доцільне поєднання основної та податкової освіти тощо»[4].

Ю. Конаржевський, Р. Сакуров, П. І. Третьяков та К. Белая. Ю. Конаржевський та Р. Сакуров описали функцію управління ДНЗ за такою схемою:

Педагогічний аналіз → Планування → Контроль → Регулювання та координування. Щодо наукового підходу П. І. Третьякова та К. Белої, вони описали управління дошкільним навчальним закладом набором таких функцій:

- інформаційно-аналітична функція;
- планово-прогностична функція;
- мотиваційно-цільова функція;
- організаційно-виконавча функція;
- контрольно-діагностична функція.

За змістом ці підходи повторюють один одного, зміни помічаємо в назвах та кількості функцій. Проте, який би з підходів не використовував керівник, головне – пам'ятати, що всі функції управлінської діяльності,

об'єднуючись в єдиний цикл, змінюють одна одну, утворюючи такий алгоритм:

Мета + план → діяльність → результат → рефлексія.

Ефективність управлінської діяльності керівника дошкільного навчального закладу залежить від розуміння і ґрунтовності здійснення управлінських функцій [5].

У сучасних умовах керівнику ДНЗ потрібно не лише аналізувати внутрішній стан діяльності закладу, а й уміти визначити причини тих чи інших змін через аналіз зв'язків і впливів зовнішнього середовища. Проаналізувавши внутрішніх і зовнішніх чинників впливу на розвиток ДНЗ, можна отримати необхідну інформацію для подальшого коригування і прогнозування розвитку закладу, що дасть змогу керівнику визначити мету і завдання діяльності ДНЗ.

Керівник дошкільного навчального закладу повинен розуміти загальні риси механізму діяльності такої системи як управлінський цикл – «навчальний рік». «Фініш» навчального року є «стартом» для початку нового управлінського циклу. На цьому етапі керівник обов'язково дає оцінку ефективності роботи педагогічного колективу за минулий навчальний рік.

Важливим показником наукового підходу як до здійснення аналізу діяльності ДНЗ, так і до управління ДНЗ є інформативно-аналітичне забезпечення управління. Керівник дошкільного навчального закладу обов'язково повинен володіти всім обсягом інформації, яка сприяє ефективності управлінської роботи.

Для того, щоб ДНЗ відповідав сучасним умовам і ефективно розвивався, керівник повинен бути поінформованим про нові дослідження в педагогіці, методиках, про нові програми і технології в системі дошкільної освіти. Необхідно своєчасно опрацьовувати нові нормативно-правові документи, які регулюють діяльність ДНЗ. Отже, керівник повинен володіти зовнішньою інформацією, яка включає нормативно-правову документацію, науково-педагогічну документацію, та інформацію про перспективний педагогічний досвід, та внутрішньою інформацією, що являє собою відомості про досягнення і результати діяльності у конкретному ДНЗ.

До інформації необхідно пред'являти високі вимоги, вона має бути максимально повною, об'єктивною і гранично короткою. Обсяг і зміст інформації залежить від цілей ДНЗ, його структури та рівня кваліфікації керівника.

На даному етапі діяльність керівника нагромаджена різноманітними документами, і щоб уникнути випадковості, хаотичності та неорганізованості, розробляються різноманітні циклограми, схеми, плани, визначається зміст інформації, хто відповідальний за її збір та терміни здійснення контрольно-аналітичної діяльності.

Створення інформаційної бази, яка відображає організацію аналізу та контролю в дошкільному навчальному закладі, є основою формування цілісної системи інформаційно-аналітичної та контрольної діяльності керівника, сприяє якісному моніторингу, зберігає ресурси закладу під час

підготовки закладу до державної атестації. В ході атестації ДНЗ проводиться всебічний аналіз і самоаналіз діяльності колективної роботи закладу.

Успішну організацію роботи дошкільного навчального закладу забезпечує розробка оптимальної системи управління, скерована на ефективне функціонування та розвиток закладу, створення сприятливого психологічного клімату в колективі.

Список використаної літератури

1. Агапов И. Г. Соционцентристская и персональноцентристская парадигмы в образовании (культурологический анализ) / Н. Г. Агапова // Личность. Культура. Общество. – 2008. – Т. 10. – С. 265–271.
2. Белая К. Ю. Руководство ДОУ: контрольно-диагностическая функция / К. Ю. Белая. – М.: ТЦ «Сфера», 2004. – 64 с.
3. Аналіз, планування, контроль як функції управлінської діяльності керівника дошкільного навчального закладу / Романюк Ірина Анатоліївна. – Київ : Мандрівець, 2012. – 280 с.
4. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / [О. Л. Кононко, З. П. Плохій, А. М. Гончаренко та ін.]. – К.: Світич, 2009. – 208 с.
5. Крутій К. Чинники якості освіти: теоретичні надбання чи нагальна потреба? / К. Крутій. Емоційне благополуччя як критерій якості освіти. Спецвипуск за матеріалами Всеукраїнського Дня дошкілля // Дитячий садок. – Число 21-23 (549-551). – червень 2010. – С. 7-14.

К. Давыдова

Значение научных подходов для управления ДУУ

В статье раскрыто различные научные подходы в управлении дошкольным учебным учреждением а также совершено их теоретическое обоснование.

Разкрыта тема оптимизации обработки информации в процессе руководства ДУУ. Введено понятие дошкольного учебного учреждения в стадии развития и роз'яснено его суть. Также высветлено основные аспекты для успешного развития ДУУ.

K. Davydova

The value of scientific approaches to management preschool educational institution

In the article the different scientific approaches in the management of preschool educational institution and carried out their theoretical justification. The disclosed subject of optimization of information processing in the management of preschool educational institution. Introduced the concept of pre-school educational institutions in the development stage and explained its essence. And also disclosed the key aspects for the successful development of preschool educational institution.